

Innspill til Regjeringens handlingsplan for integrering og inkludering

Mai 2006

fra Frikirkelig studieforbund

med støtte fra Voksenopplæringsforbundet

Frikirkelig studieforbund ser med interesse på regjeringens arbeid med å utarbeide en handlingsplan for integrering og inkludering og takker for muligheten til å være med på IMDis idémøte på Chateau Neuf i Oslo den 26. april. Vi kom med et innspill under møtet, men vil her gi et mer omfattende og begrunnet innspill.

Dette innspillet sendes med støtte fra Voksenopplæringsforbundet (Vofo), studieforbundenes interesseorganisasjon. 19 offentlig godkjente studieforbund - med sine 435 tilsluttede organisasjoner – er medlemmer av Vofo.

Frikirkelig studieforbund har som en av sine strategiske mål å bidra til kvalitativt gode læringsmuligheter for voksne som utvikler, engasjerer og integrerer. Vi oppfordrer våre medlemmer og lokallag til å inkludere innvandrere i sine læringsaktiviteter og å benytte kurs og studieringer/dialoggrupper til å arbeide for en gjensidig integreringsprosess i lokalmiljøet.

Læring for integrering

Integrering av innvandrere i lokalmiljøet er en oppgave som byr på mange utfordringer både for innvandrere og nordmenn. Fremmedfrykt, som ofte bygger på manglende kunnskap og usikkerhet i forhold til det som er annerledes, er ofte til hinder for kontakt mellom nordmenn og innvandrere. Manglende kunnskap om kultur, religion og væremåte skaper barrierer for kontakt og gir grobunn for misforståelser. For innvandrere er manglende kjennskap til lokalmiljøet, normer og regler i det norske samfunnet og hvordan det norske samfunnet fungerer også en barriere for integrering. I tillegg kommer språkproblemene og i en viss grad nordmenns manglende vilje til å la innvandrere slippe til i samfunnslivet og i en viss grad innvandreres manglende vilje til å sette seg inn i og innrette seg i forhold til det norske samfunnet.

Læringsaktiviteter som kurs og studieringer kan være en av flere virkemidler for å bryte barrierer og knytte kontakter mellom nordmenn og innvandrere. Gjennom deltakelse i flerkulturelle læringsaktiviteter kan innvandrere og nordmenn bli kjent med hverandre. Da vil kunnskapen om hverandre øke og fremmedfrykten minke. Man kan gjennomføre kurs og studieringer der nordmenn og innvandrere lærer om hverandres kultur, verdier og religiøse forankring. Gjennom kurs og studieringer kan innvandrere bli kjent med sitt eget lokalmiljø, hvordan det fungerer og hvordan de kan forholde seg til forskjellige organisasjoner og etater. Læringsaktiviteter vil på denne måten kunne bidra til bedre samkvem, økt sosial tilhørighet og trivsel, økt tilgjengelighet og tilpasning til det norske samfunnet og dermed økt livskvalitet. I tillegg til dette, er norsk kurs og kurs i samfunnskunnskap viktige elementer i integreringsarbeidet.

Studieforbundene i Norge består av 435 frivillige organisasjoner med tilhørende lokallag. Gjennom frivillig sektor voksenlæring kan studieforbundene være en viktig bidragsyter og samarbeidspartner for integrering og inkludering i det norske samfunnet. Vi kan voksenlæring, er effektive og omstillingsdyktige og legger til rette for kvalitativt gode læringsmiljøer til en lav kostnad. Vi er operative i hele landet, fra små til store lokalsamfunn, i distriktene og i byene og har et allerede eksisterende lokalt apparat som kan bidra til integrering og inkludering gjennom voksnes læring.

Flere av studieforbundene har over flere år bidratt til integrering og inkludering gjennom læringsaktiviteter for voksne. Som eksempler kan vi nevne kurs i norsk og

samfunnskunnskap og kurs og studieringer om aktuelle temaer som fremmedfrykt, verdispørsmål, kulturformidling, religionsdialog m.m. Det gjennomføres også kurs i hverdagsaktuelle temaer der kurset egentlig er et middel for å praktisere norsk og bygge relasjoner mellom mennesker fra forskjellige kulturer; f.eks. kokekurs, strikkekurs og studieringer som drøfter tros- og verdispørsmål.

Flerkulturelle studieringer

Frikirkelig studieforbund har blant annet utarbeidet en ressursperm om flerkulturelle fellesskap med råd og veiledning om flerkulturelt arbeid. Permen inneholder opplegg over 11 forskjellige hverdagsaktuelle temaer for flerkulturelle studieringer (dialoggrupper) der etniske nordmenn og innvandrere kommer sammen for å lære av hverandre, dele erfaringer og drøfte aktuelle problemstillinger. Utprøvingen av ressurspermen viser at den bidrar til gjensidig integrering og er et velegnet redskap for integrering og inkludering i lokalsamfunnet.

Voksenopplæringsforbundet (studieforbundenes interesseorganisasjon) har gitt ut en håndbok om studieringen som et multikulturelt læringsverktøy. Den er et resultat av et nordisk prosjekt med deltakere fra flere studieforbund. Håndboken viser hvordan den multikulturelle studieringen kan være en lærende møteplass i lokalmiljøet på tvers av kultur, språk, religion og gruppetilhørighet. En møteplass for kunnskap og samhandling som forener forskjellige mennesker samtidig som den utvikler engasjement, deltakelse og demokratiskompetanse.

Konkrete forslag til de fire innsatsområdene

1. Arbeid

Generelt innspill:

Her vil vi peke på læring for arbeid som en viktig faktor. Vi vil også fremheve studieforbundene som en viktig aktør på dette området. Studieforbundene kan være en sentral samarbeidspartner i gjennomføringen av introduksjonsordningen og i forhold til innvandrere som faller utenfor denne ordningen. Vi kan også bidra med læringstilbud som et supplement til opplæringen i introduksjonsprogrammet, f.eks. ved å gjennomføre praktiske og lokalbaserte kurs der praktisering og styrking av norskkunnskaper står sentralt.

2. Oppvekst, utdanning, språk

Andre kulepunkt, som stiller spørsmål om hvordan innvandrerforeldre bedre kan involveres i barns skolegang og fritidsaktiviteter.

Studieforbundene kan bidra med læringstilbud, f.eks. studieringer, der foreldre kan få opplysninger om og drøfte utfordringer i forhold til foreldrerollen, skolestruktur, leksehjelp og lokalt fritids- og organisasjonsliv.

3. Likestilling

Generelt innspill:

Også på dette området kan voksnes læring i frivillige organisasjoner være et nyttig virkemiddel. Vi kan nevne flere eksempler på kurs og studieringer for innvandrerkvinner som på sikt bidrar til likestilling: norskkurs for innvandrerkvinner, kokekurs der kvinner lærer norsk, kurs som bidrar til identitetsbygging og selvtilit og studieringer om ulike verdispørsmål der bla rettigheter og rollefordeling tas opp.

4. Deltakelse

Første kulepunkt, hvordan bidra til at hele befolkningen får mulighet til å delta i samfunnet, i nærmiljø, organisasjonsliv osv.

Mennesker med en flerkulturell bakgrunn kan lettere delta på flere arenaer i samfunnslivet hvis de får mulighet til å delta på kurs og studieringer der de lærer om det norske samfunnet, om demokratiske prinsipper, får kjennskap til organisasjons- og foreningsliv osv. Voksnes læring kan bidra til demokratiforståelse og aktiv deltakelse, både gjennom konkrete faglige emner og gjennom mestringserfaring i en læringsprosess. Studieforbundene kan være en viktig aktør også på dette området.

Andre og tredje kulepunkt: hva skal til for at alle skal føle tilhørighet og inkludering i det flerkulturelle samfunnet? Hvordan skal man få til bedre dialog/samhandling?

Vi mener at utvikling av kunnskap, holdningsskapning og relasjonsbygging står sentralt i forhold til de to spørsmålene ovenfor. Målgruppen for dette fokuset må være både etniske nordmenn og mennesker med en flerkulturell bakgrunn. Både tilstrekkelig kjennskap til samfunnet, kunnskap om forskjellige kulturer, bevissthet rundt verdier som likeverd og gjensidig integrering samt aksept for ulikheter i bakgrunn, kultur, tro og levemåte er grunnleggende for å lykkes med tilhørighet, inkludering og samhandling i et flerkulturelt samfunn.

Forskjellige typer flerkulturelle møteplasser kan være arenaer for både relasjonsbygging, kunnskapsutvikling, holdningsskapning og dialog. Slike møteplasser vil ha positiv innvirkning på grunnlaget for samhandling og aktiv deltakelse på tvers av etnisitet, større grad av inkludering og dermed en større opplevelse av tilhørighet i det flerkulturelle samfunnet.

Vi foreslår økt bruk av flerkulturelle studieringer i samarbeid med studieforbund. I slike studieringer blir mennesker kjent med hverandre på tvers av etnisk bakgrunn, de bygger relasjoner til hverandre, utvikler ny kunnskap med bakgrunn i hverandres kultur og utvikler forståelse og aksept for ulikheter. Man kan f.eks. benytte flerkulturelle studieringer til religionsdialog, dialog om konfliktløsning, verdispørsmål m.m. Se for øvrig avsnittet Flerkulturelle studieringer.

Forslag til satsning på frivillig sektors voksenlæring

Vi har i dette notatet pekt på områder der studieforbundene kan bidra og være samarbeidspartnere for integrering og inkludering i det norske samfunnet. Frikirkelig studieforbund har de siste årene lagt vekt på integrering og har i sin nye visjon og strategiplan styrket dette satsningsområdet. For å kunne opprettholde, videreutvikle og styrke lokal integrering og inkludering, er vi avhengige av gode rammebetingelser og godt samarbeid med andre aktører som Kunnskapsdepartementet, aktører innen kommunal voksenopplæring og Vox.

Vi foreslår at regjeringen i sin handlingsplan

- legger til rette for samarbeid mellom studieforbundene og det offentlige om læring som virkemiddel for integrering og inkludering på flere områder og nivåer, jfr innspillene til de fire innsatsområdene.
- ser satsningen på integrering og inkludering i sammenheng med tilskuddet til studiearbeid i studieforbundene, kap 254 i Kunnskapsdepartementets budsjett